

Dowd, Siobhan: **Barjanski otrok**.
Prev. in spr. beseda Tina Mahkota.
Hlebce: Zala, 2014, 327 str.

Zgodba se dogaja v pogorju Severne Irske, leta 1981, ko Irsko pretresa politična in humanitarna kriza (v zaporu Long Kesh zaradi gladovne stavke umirajo pripadniki Irske republikanske armade, ki zahtevajo status političnih zapornikov, toda predsednica britanske vlade Margaret Thatcher je neomajna). Fant Fergus na visokem barju v šoti po naključju naleti na dekliško truplo; arheologi ugotovijo, da je bilo dekle žrtvovano v času železne dobe. Fergus odkritje zelo pretrese, v sanjah celo sliši glas barjanskega otroka, ki so ga poimenovali Mel ... *Obšel ga je občutek hkratnega delovanja vseh časov, ki se stekajo v enega. Smo leta 1981 ali 80? Ali lahko oboje obstaja sočasno? Bi lahko njegov zadnji poljub s Coro ob lesnikah trajal večno, in sicer v vesolju, v katerem je vsak trenutek večno ohranjen?* (str. 282).

Odličen mnogoplasten cross-over roman, ki prinaša vse, kar so v Pionirski zajeli z vsebinskimi gesli (arheologija, barje, dekleta, Irska, mladostniki, mumije, nasilje, politika, prazgodovina, stoletje, 2. pol. 20., zgodovina) in še kaj, jaz bi dodala predvsem soočenje s smrtjo, saj Fergus spozna, da *je to edina pot, po kateri bomo šli vsi. Sredi življenja se nahajamo v smrti*. (str. 213). To spoznanje pa ga odločno usmeri na njegovo pot v odraslo življenje: po maturi zapušča ljubečo družino in nesrečno okolje, poln načrtov se odpravlja na študij na Škotsko.

Barjanski otrok je večkrat nagrajeni roman; prejel je tudi najuglednejšo nagrado, Carnegiejevo medaljo, kritiki pa so ga uvrstili v ožji izbor za irski roman desetletja.

Spodbude za branje:

Pisateljica s svojo toplo in etično pisateljsko držo zarisuje pripoved Fergusove družine in tudi širše družbeno stanje. Kljub prepletanju težkih tem in problemov, je njena pripoved tudi humorna in predvsem »svetla«.

Osrednja oseba romana je osemnajstletni Fergus, ki vstopa v odraslo obdobje in skuša razumeti življenje in svet: spodbujajmo pogovor med (mladimi) bralci in jim prisluhnimo, kaj se jih najbolj dotakne, s čim se najbolj poistovetijo:

- Fergus je star 18 let, pripravlja se na maturitetne izpite in jih tudi opravi, pripravlja se tudi na vozniški izpit.
- Živi v skrbni in ljubeči družini, ki pa ima trdo življenje zaradi razmer na Severnem Irskem, tudi finančne stiske, toda najhuje je, ko se starejši sin Joe v zaporu odloči za gladovno stavko.
- Fergusu se ni težko ukvarjati z mlajšima sesticama, ima humornega prijatelja, skorajda prijateljuje tudi z mladim vojakom angleške vojske. ... Trenira tek in prav zaradi tega se tudi zaplete v akcijo, ki se sprva zdi povezana z uporom, toda ...
- Prijateljuje s stricem Tallyjem, za katerega se izkaže, da je opravljal skrivne posle, o katerih Fergus ni slutil.
- V barjanski šoti naleti na mumijo, barjanskega otroka; arheološke raziskave potrdijo, da je pritlikavo odraslo dekle, ki je bilo žrtvovano v letu 80, in od tedaj se Fergus počuti nekako povezan z dekletom, ki ga imenuje Mel.
- Ob srečanju z arheologinjo in njeno hčerko Coro zasluti tudi druge možnosti življenja, v Coro se zaljubi in se prijazni z ločitvijo, saj mora Cora k očetu v ZDA.
- Ob vsem se Fergus sooča s smrtjo, tudi z lastnim koncem ... in občuti povezanost v večnosti, sprašuje se o grehu, transcenci in pomenu vere (tudi zaradi nasprotij katoličanov in protestantov na Severnem Irskem); skupaj s člani svoje družine se sprašuje, ali imajo pravico priklopiti na umetno hranjenje starejšega brata, ki je od izčrpanosti padel v komo.
- Priča smo Fergusovemu odločnemu koraku v svet odraslega, v samostojno življenje, nasproti zastavljenim ciljem.
- Nam bodo mladi bralci sporočili še kaj, na kar odrasli v besedilu nismo več pozorni?

Nadaljnje spodbude:

- V spremni besedi h knjigi zvemo, da se je zgodil preminula pisateljica Siobhan Dowd (1960–2007) v svojem življenju aktivno borila in zavzemala za šibkejša. Zavedala se je tudi pomena branja: »Če zna otrok brati, zna misliti, in če zna otrok misliti, je svoboden.«
- Napisala je več romanov, toda Barjanski otrok je njeno prvo delo, prevedeno v slovenščino. Poznamo pa jo tudi po romanu *Sedem minut čez polnoč*, ki ga je Patrick Ness napisal po zamisli Siobhan Dowd.
- Spoznavanje konflikta na Severnem Irskem: samostojno iskanje gradiva v knjigah in na spletu; morda povezava s predmetom zgodovina ali s filmsko vzgojo (znanih je več filmov na to temo).